

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

ในปัจจุบันสังคมไทยเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์ มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิชาการและเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรวดเร็ว และจากการเลื่อนไหลของวัฒนธรรมที่หลากหลายจากนานาประเทศเข้ามาเป็นตัวกลางในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในสังคม ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตและพฤติกรรมความเป็นอยู่ของคนในสังคมจากเดิมอย่างรวดเร็ว สังคมถูกครอบงำจากอิทธิพลทางด้านวัตถุ มีการแก่งแย่งแข่งขันเพื่อการอยู่รอดมากขึ้น ขาดจิตสำนึก ความรับผิดชอบ เป็นเหตุให้เกิดความไม่สมดุลภายในจิตใจ ส่งผลให้สังคมไทยเผชิญวิกฤติความเสื่อมถอยด้านคุณธรรมจริยธรรม การศึกษาจึงเป็นงานที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชาติ เพราะความเจริญและความเสื่อมของชาตินั้นอยู่กับการศึกษาของพลเมือง ถ้าหากจะเปรียบอัฐเป็นรากฐานของดี การศึกษาก็เปรียบเหมือนรากฐานชีวิตของมนุษย์ ดังที่ พระบรมราชาโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2519 ความว่า งานด้านการศึกษาเป็นงานสำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชาติ เพราะความเจริญและความเสื่อมของชาตินั้นขึ้นอยู่กับการศึกษาของพลเมืองเป็นข้อใหญ่ แต่การพัฒนาคนให้เจริญไปด้วยปัญญาข่อมอาศัยคุณธรรมจริยธรรมเป็นตัวขับเคลื่อน เพราะนับว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของมนุษย์ทุกคนและทุกอาชีพในสังคม และดังพระบรมราชาโชวาท เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2520 ความว่า การจะทำงานให้สัมฤทธิ์ผลที่พึงปรารถนา คือให้เป็นประโยชน์และเป็นธรรมด้วยนั้น จะอาศัยความรู้แต่เพียงอย่างเดียวมิได้ จำเป็นต้องอาศัยความสุจริต ความบริสุทธิ์ใจ และความถูกต้องเป็นธรรมประกอบด้วย เพราะเหตุว่า ความรู้นั้น เสมือนเครื่องยนต์ที่ให้อะไหล่เคลื่อนที่ไปได้ประการเดียว ส่วนคุณธรรมจริยธรรมเป็นเสมือนหนึ่งพวงมาลัยหรือหางเสือ ซึ่งเป็นปัจจัยที่นำทางให้อะไหล่เคลื่อนที่ไปถูกทางด้วยความสวัสดิ คือ ปลอดภัย บรรลุจุดประสงค์ ถ้าขาดผู้มีความรู้เป็นผู้บริหารการดำเนินการข่อมเจริญก้าวหน้าไปได้โดยยาก แต่ถ้างานใด สังคมใด และบ้านเมืองใดก็ตาม ขาดบุคคลผู้มีความคุณธรรมจริยธรรม ความสุจริตแล้วจะดำรงอยู่มิได้เลย จากพระบรมราชาโชวาท ข่อมชี้ให้เห็นความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมและการศึกษาว่าเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการไปพร้อมกันจึงจะเกิดความรุ่งเรืองแก่ชาติบ้านเมือง (อาคม มากมีทรัพย์, 2556 : 2 ; สุทัต จันทะสินธุ์, 2560 : 1 ; พระมหาสมบุญ สุทธิโม, 2560 : 3)

การพัฒนาคนจึงเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ โดยมีการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญ โดยอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นฟันเฟืองหลักในการบริหารจัดการสู่การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 1 บททั่วไป มาตรา 6 ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อ พัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข” (พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ 2542. 2542 : 3) คนส่วนใหญ่ในสังคมมองหาผู้บริหารที่สามารถนำพาองค์กรไปสู่ ความสำเร็จในด้านความรู้เชิงการบริหาร โดยลืมนึกถึงองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่ง คือ จริยธรรมของผู้บริหาร ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่มีความสำคัญควบคู่ไปกับความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพ รัตนา กาญจนพันธุ์ (2560 : 18) กล่าวว่า รัฐบาลให้ความสำคัญเรื่อง ของจริยธรรมเป็นอย่างมาก และเรียกร้องให้ดำรงอยู่ในการดำเนินกิจกรรมของทุกภาคส่วนทั้ง ภาครัฐและเอกชน เนื่องจากประเทศไทยมีปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหาเรื่องขาดคุณธรรมจริยธรรม ของผู้นำมาตลอดระยะเวลายาวนานจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะเรื่องของการบริหารบ้านเมือง การบริหารองค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน ไม่เว้นแต่สถาบันทางการศึกษา จะพบว่าจากเหตุการณ์ ข่าวสารปัจจุบันแสดงให้เห็นถึงผู้บริหารสถานศึกษาที่ขาดจริยธรรมในการบริหารงานเพิ่มมากขึ้น มีการทุจริตคอร์รัปชันในวงการศึกษาอย่างเป็นระบบ คม ชัด ลึก (ออนไลน์. 2562) กล่าวว่า ผู้บริหาร วงการศึกษาทุจริตเป็นวัฒนธรรม การทุจริตคอร์รัปชันในวงการศึกษา พบว่ามีหลายรูปแบบมาก ทั้ง รูปแบบและลักษณะความร่วมมือการทุจริตคอร์รัปชันอย่างเป็นระบบ ในภาคการศึกษาเครือข่าย กลุ่มอิทธิพล มี 2 กลุ่มใหญ่ คือ การทุจริตจากการจัดซื้อจัดจ้าง การก่อสร้าง และการจัดซื้อวัสดุ คุรุภัณฑ์ทางการศึกษา การทุจริตคอร์รัปชันจากระบบบริหารงานบุคคล การทุจริตคอร์รัปชันจาก การรับนักเรียนเข้าสถานศึกษา การทุจริตจากการเบี่ยงเบนงบประมาณที่ได้รับจากส่วนกลาง และ เงินอุดหนุนประเภทต่าง ๆ และอื่น ๆ อีกมากมาย จากเหตุการณ์ดังกล่าวในปัจจุบันแสดงให้เห็นถึง ความสำคัญในการเร่งพัฒนาจริยธรรมในตัวผู้บริหารสถานศึกษา สังคมไทยมีการพูดคุยกันอย่าง กว้างขวางระหว่างผู้บริหารที่มีจริยธรรมกับผู้บริหารที่มีความสามารถ คำตอบก็คงต้องการผู้บริหาร ที่มีคุณสมบัติทั้งสองอย่าง คือ ทั้งเก่งและดี เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้ที่มีอิทธิพลมากต่อผู้ใต้บังคับบัญชา การที่จะทำให้ผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษา มีความรู้คู่คุณธรรมได้ ครูและผู้บริหาร สถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ คุณธรรมและจริยธรรมก่อน เพราะครูคือแบบอย่างของนักเรียน และในขณะเดียวกันผู้บริหาร โรงเรียนก็ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครู ถ้าผู้บริหารขาดคุณธรรม จริยธรรมย่อมเป็นเหตุของความเสื่อมของหน่วยงาน บุคคลในหน่วยงานมักจะแตกแยกขาดขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงาน ด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหน่วยงานย่อมลดลง ผู้บริหาร ที่มีจริยธรรมย่อมเป็นที่รักและเป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงาน ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ความร่วมมือ

ในการทำงาน สามารถรวมพลังแห่งการยอมรับ เป็นพลังสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาหน่วยงานให้ก้าวหน้า มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหน่วยงานย่อมสูง (นิยวัน วรานุสาสน์. 2561 : 27-28) จริยธรรมของผู้บริหารจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ แก่ครูในสถานศึกษาให้ยึดถือเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติตนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของตนให้เป็นครูที่ดีของผู้เรียน

บุคคลสำคัญที่จะดำเนินการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคน อีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญ คือ ครู จากพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ได้ทรงเน้นย้ำลักษณะของครูที่ดี คือ ครูจะต้องมีคุณธรรมจริยธรรม ประพฤติตนเป็นที่รักของศิษย์ ไม่ควรมุ่งยศศักดิ์ ความร่ำรวยและผลตอบแทนทางวัตถุ ต้องยึดมั่นใน คุณความดี (จักษณา อธิรัตน์ปัญญา. 2561 : 1404) ครูจึงเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการจัดการศึกษา ผู้ที่จะเป็นครูนั้นต้องประกอบด้วยลักษณะของครูที่ดี (ธีรังกูร วรบำรุงกุล. 2560 : 33) การเป็นครู ต้องเป็นทั้งกายและใจ ต้องเป็นด้วยจิตวิญญาณ ต้องเป็นด้วยจิตสำนึกอันเกิดขึ้นและสั่งสมมาเพื่อ ชีวิตความเป็นครูอย่างแท้จริง เพราะการประกอบวิชาชีพครูมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน ให้ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมใน การดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ครูจึงเป็นผู้กำหนดคุณภาพประชากร ในสังคม เพราะคุณภาพประชากรในสังคม คือ ตัวพยากรณ์ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การศึกษา วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม วิชาชีพครูจึงควรเป็นที่รวมของคนเก่ง คนดี สามารถเป็นต้นแบบทางคุณธรรม จริยธรรม การประพฤติปฏิบัติตน การดำรงชีวิต และการชี้นำสังคมไปในทางที่เหมาะสม จะเห็นได้ว่า คุณลักษณะของครูที่ดีเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งถูกระบุไว้ในเกณฑ์การประเมินวิทยฐานะของครู ทุกคนด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ นอกจากนี้คุรุสภายังได้กำหนดให้มีรางวัลของการเป็นครูที่ ดีโดยดำเนินการคัดเลือกผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาที่ปฏิบัติตนตามมาตรฐานและจรรยาบรรณ วิชาชีพดีเด่น สร้างคุณประโยชน์ด้านการศึกษาและดำรงตนอยู่ในศีลธรรมอันดีเป็นแบบอย่างได้ เพื่อรับรางวัลคุรุสภา และได้มีการกำหนดสมรรถนะหลักของครู ที่ระบุถึงจริยธรรมธรรมและ จรรยาบรรณวิชาชีพ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของครูให้สมกับการเป็นวิชาชีพ ชั้นสูง ที่สามารถเป็นแบบอย่างแก่ผู้เรียนและสร้างคุณประโยชน์แก่สังคม (คุรุสภา. ออนไลน์. 2562)

ด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงจนเกิดผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้บริหารและครูทำให้ คุณธรรมจริยธรรมตกต่ำเป็นสิ่งที่สังคมให้ความสนใจและมองเห็นความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องแก้ไข รวมทั้งกรณีความผิดทางวินัย ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการ มัชยมศึกษาเขต 18 ที่ผ่านมา ได้ถูกดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัยแก่ผู้บริหาร สถานศึกษา ให้มีการตรวจสอบการบริหารงานหลายอย่างไม่โปร่งใส ทั้งด้านการทุจริต

การบริหารงานงบประมาณ การประเมินขั้นเงินเดือน และการจัดซื้อจัดจ้าง เช่น การสร้างอาคารเรียนที่ไม่มีความปลอดภัย การเรียกเก็บเงินค่าบำรุงการศึกษาจากนักเรียนและผู้ปกครอง แต่ไม่สามารถบริหารคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ (ไทยรัฐออนไลน์.ออนไลน์. 2561 ; แนวหน้า. ออนไลน์. 2562) มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความสำคัญและศึกษาจริยธรรมของผู้บริหารและลักษณะของครูที่ดี เพื่อนำผลวิจัยมาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ ดังเช่น กันยมาศ ชูจีน (2559 : 299) ได้เสนอผลการวิจัยองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย การมีวินัย การประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม ความรักและศรัทธาในวิชาชีพและความรับผิดชอบในวิชาชีพ ส่วนด้านคุณลักษณะของครูที่ดี จักษณา อธิรัตน์ปัญญา (2561 : 1404) ได้ศึกษาเส้นทางการพัฒนาครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นครูดี ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของคุณลักษณะครูดี มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) ความเป็นครู 2) บุคคลแห่งการเรียนรู้ 3) คุณธรรม 4) วิถีทางปัญญาสร้างสรรค้ความรู้ และ 5) ความรักในวิชาชีพครู จะเห็นได้ว่าการศึกษาระดับความสำเร็จตามเป้าหมาย จะต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายประการ โดยเฉพาะจริยธรรมของผู้บริหารและคุณลักษณะของครูที่ดีเป็นสิ่งที่สำคัญในการส่งเสริมและพัฒนา

จากความเป็นมาและความสำคัญของจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและคุณลักษณะของครูที่ดีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะของครูที่ดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของครูที่ดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับคุณลักษณะของครูที่ดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ได้มีสารสนเทศที่เกี่ยวกับจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และคุณลักษณะของครูที่ดี สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับพฤติกรรม พัฒนาตนเอง พัฒนางานวิชาชีพ พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีมีจริยธรรม และสร้างคุณลักษณะของครูที่ดี เพื่อพ้องต่อการไปสู่ความสำเร็จ และสมาชิกในองค์กรมีความเต็มใจที่จะทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ เพื่อจะได้ทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพอันเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ปีการศึกษา 2562 รวมทั้งสิ้น จำนวน 3,967 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ออนไลน์. 2562)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ปีการศึกษา 2562 จำนวนทั้งสิ้น 3,967 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 607 - 610) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 351 คน ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้เพื่อความคลาดเคลื่อนไว้ร้อยละ 10 จึงได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 385 ตัวอย่าง และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้จังหวัดเป็นชั้นของการแบ่ง หลังจากนั้นคัดเลือกผู้บริหารสถานศึกษาและครูแต่ละจังหวัดด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบจับฉลากไม่ใส่กลับ จนได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ประกอบด้วย 6 ตัวแปร ดังนี้

- 2.1.1 ความซื่อสัตย์
- 2.2.2 ความยุติธรรม
- 2.2.3 ความรับผิดชอบ
- 2.2.4 ความมีเมตตา
- 2.2.5 ความอดทน
- 2.2.6 ความสุภาพ

2.2 คุณลักษณะของครูที่ดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ประกอบด้วย 5 ตัวแปร ดังนี้

- 2.2.1 ความรู้
- 2.2.2 บุคลิกภาพที่ดี
- 2.2.3 ความอดทน
- 2.2.4 ความมีเมตตา
- 2.2.5 ความซื่อสัตย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ มีนิยามศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังต่อไปนี้

จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การแสดงออกทางพฤติกรรมในการประพฤติปฏิบัติให้เกิดคุณงามความดี ละเว้นการทำความชั่วทั้งปวง เปี่ยมด้วยความซื่อสัตย์ ยุติธรรม ความรับผิดชอบ มีความเมตตา ความอดทน ความสุภาพ รักษาซึ่งเกียรติ และศักดิ์ศรีของตนเอง ไม่ให้เสื่อมเสีย เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูและศิษย์ ซึ่งประกอบด้วย

1. ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ รักษาตนให้เป็นคนจริง ซื่อตรง ทั้งทางกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น บริหารงานด้วยความโปร่งใส ใช้ความจริงที่ถูกต้อง ตามกฎหมาย ระเบียบ ศีลธรรมจรรยา ไม่เอาเปรียบต่อผู้อื่น ไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่ในการกระทำ สิ่งที่ผิดเพื่อประโยชน์ส่วนตน

2. ความยุติธรรม หมายถึง การวางใจเป็นกลางเพื่อรักษาธรรม มองตามความเป็นจริง พิจารณาเห็นด้วยเหตุผลและปัญญา ไม่พาดพิงเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งด้วยความลำเอียงเพราะความพอใจ รักใคร่ หรือ โกรธเกลียด มีการวินิจฉัย สั่งการและปฏิบัติต่อผู้อยู่ใต้ปกครอง ทั้งทางกาย วาจา และใจ

ด้วยความเที่ยงธรรมพิจารณาเห็นผลจากการกระทำใช้ทั้งพระเดชและพระคุณ ใครทำดีก็ต้องว่าดี ใครทำผิดก็ต้องว่าไปตามผิด กล้าที่จะดำรงความยุติธรรมให้แก่ตนเองและปกครองผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้ทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่น

3. ความรับผิดชอบ หมายถึง การมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเอง รับผิดชอบต่อภาระงาน และรับผิดชอบต่อสังคม ปฏิบัติหน้าที่ตรงต่อเวลา มีความกระตือรือร้น ละเอียดรอบคอบในการทำงาน มีความรับผิดชอบในการวางแผนการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ รวมทั้งยอมรับผลลัพธ์ของงานไม่ยกความผิดในงานของตนให้กับผู้อื่น และปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน และมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม

4. ความมีเมตตา หมายถึง การเป็นคนมีจิตใจที่เป็นกุศลมีไมตรีความปรารถนาดี ความรักใคร่ที่เว้นจากราคะแก่เพื่อนร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา มีความเสียสละทั้งกำลังกาย สติปัญญา และประโยชน์ส่วนตน ในการเอื้อเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น อันจะก่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างมีความสุข มีเมตตาอารีคอยรับฟังปัญหาความทุกข์ร้อนคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาโดยปราศจากอคติ และไม่ผูกโกรธหรือพยาบาทต่อผู้ร่วมงาน

5. ความอดทน หมายถึง การมีความอดทนต่ออำนาจฝ่ายต่ำไม่หลงใหลกับคำสรรเสริญเยินยอ ลากยศชื่อเสียง อดต่อความโกรธ อดทนต่อกิเลสการใช้จ่ายที่มีความพึงเพื่อต่าง ๆ อดทนต่อความไม่พอใจในคำพูดที่ขัดแย้งเปรียบเปรยทำให้เจ็บอกเจ็บใจหรือไม่เป็นมิตร อดทนต่อหน้าที่การงานด้วยความขยันหมั่นเพียร เข้มแข็ง ทนทาน ไม่หวั่นไหว ท้อถอยในจุดหมายของงาน อดทนต่อปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งความลำบากทางกาย ความลำบากตรากตรำในที่อยู่อาศัย อาหารการกิน ความเจ็บป่วย รวมถึงอดทนไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขต่าง ๆ

6. ความสุภาพ หมายถึง การมีกริยามารยาทที่ดีงาม มีความสุภาพเรียบร้อย อ่อนน้อม ถ่อมตน ตามสภาพและกาลเทศะตามโอกาส เวลา และสถานที่ มีความอ่อนโยน ละมุนละม่อม มีสัมมาคารวะ ไม่แสดงความก้าวร้าว วางอำนาจด้วยความรุนแรงข่มผู้อื่น ด้วยวาจาและท่าทาง ต้องคำนึงถึงความมีเกียรติมีศักดิ์ศรีและให้การยอมรับผู้อื่น เป็นผู้ที่วางตนเหมาะสมตามวัฒนธรรมไทย

คุณลักษณะของครูที่ดี หมายถึง เป็นลักษณะที่ดีประจำตัวของบุคคลที่เป็นครู ประพฤติปฏิบัติตนเป็นที่ยอมรับนับถือของคนในสังคม ปฏิบัติงานเป็นนิสัยจนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีอย่างถาวร มีความรู้ ความสามารถ และความพร้อมในทุกด้านของวิชาชีพ ทั้งทางด้าน ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสามารถดำรงตนอย่างมีระเบียบวินัยบนพื้นฐานของคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งประกอบด้วย

1. ความรู้ หมายถึง การมีความรู้ที่ดีในศาสตร์การสอนของตนเอง ทั้งความรู้ด้านวิชาชีพ และความรู้ทางด้านสาขาเฉพาะในเนื้อหาสาระที่จะสอนตามหลักสูตร ครูจะต้องเป็นผู้ใฝ่หาความรู้

และเทคนิคใหม่ ๆ ที่นำมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน มีความรอบรู้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ทางด้านหลักสูตร จิตวิทยาการเรียนการสอน ความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรม ความรู้เรื่องการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ความรู้เรื่องการวัด และประเมินผลด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย ความรู้ทางด้านปรัชญา แนวคิดและทฤษฎีทางการศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม ความรู้ในด้านจรรยาบรรณและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูและความรู้ในกฎระเบียบขององค์กรและกฎหมายทางสังคม และความรู้ในการใช้สื่อวัตกรรมการและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษานำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียน

2. บุคลิกภาพที่ดี หมายถึง การมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์และสุขภาพจิตดีมีกิริยาท่าทางที่สุภาพ การแต่งกายสะอาดเรียบร้อย เหมาะสมกับสถานที่และกาลเทศะ มีมารยาททางสังคม มีอากัปกิริยาท่าทางที่กระตือรือร้น กระฉับกระเฉง คล่องตัวในการทำงานอยู่เสมอ มีทักษะการสื่อสารใช้ภาษาได้ถูกต้องชัดเจน มีปฏิสัมพันธ์ไวพริบ มีความสุภาพทั้งทางร่างกายและอารมณ์ที่เป็นมิตรกับผู้ร่วมงานและนักเรียน สามารถควบคุมอารมณ์ได้ ไม่แสดงออกซึ่งความรู้สึกลึกลับต่าง ๆ ได้ง่ายจนเกินไป เช่น อารมณ์ดีใจ อารมณ์โกรธ หรืออารมณ์หงุดหงิดรำคาญ แต่แสดงออกทางสุขภาพจิตที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใส พุดจาไพเราะ มีสาระมีเหตุผล

3. ความอดทน หมายถึง การมีความอดทนต่อวิชาชีพครูในการจัดการเรียนการสอนยอมรับสภาวะการเรียนรู้และพฤติกรรมของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน มีความความพากเพียรพยายาม ขยันขันแข็ง สามารถเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ มีจิตใจที่เข้มแข็งไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใด ๆ ทั้งภาวะความเครียดความกดดันในการทำงาน และอดทนต่อกิเลสในการใช้จ่ายไม่ฟุ่มเฟือย รู้จักพอเพียง

4. ความมีเมตตา หมายถึง การมีความเมตตาปรารถนาดีคอยช่วยเหลือศิษย์ให้เจริญก้าวหน้าให้ความรู้สึกเป็นมิตรไมตรีแก่ศิษย์และผู้ร่วมงาน เป็นที่พึ่งพาแก่ศิษย์ด้วยความเต็มใจเมื่อศิษย์ต้องการความช่วยเหลือ ปฏิบัติตนต่อศิษย์โดยเท่าเทียมกัน ปราศจากอคติ ให้ความรู้คำแนะนำสั่งสอนและให้กำลังใจแก่ลูกศิษย์อย่างทั่วหน้า ใช้กริยาวาจาไพเราะสุภาพ ไม่ผูกโกรธหรือพยาบาทแก่ศิษย์และผู้ร่วมงาน

5. ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนอย่างตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น มีความจริงใจไม่คดโกงหรือเอาเปรียบผู้อื่น ไม่กล่าวอ้างนำผลงานของเพื่อนร่วมงานหรือศิษย์มาเป็นของตนเอง ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎระเบียบขององค์กร รักษาเวลา ไม่ใช่เวลาราชการในการแสวงหาประโยชน์ส่วนตน มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อวิชาชีพครู ตั้งใจถ่ายทอดวิชาความรู้และทักษะให้แก่ศิษย์โดยไม่บิดเบือน ปิดบัง

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และข้าราชการครูที่ได้รับการแต่งตั้งให้รักษาการในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ปีการศึกษา 2562

ครู หมายถึง ข้าราชการครูที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ปีการศึกษา 2562

สถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ปีการศึกษา 2562

เขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 ที่มีการจัดระบบและกระจายอำนาจการจัดการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 จังหวัด คือ

1. จังหวัดชลบุรี
2. จังหวัดระยอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุปจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จากแนวคิดของ สุเทพ ปาลสาร (2555 : 145), อาคม มากมีทรัพย์ (2556 : 53-63), จูฑาภา เบ็ญจาธิกุล (2557 : 42-43), พระครูสมุห์บัญชา วฑฒโน (2559 : 87), ชุตติมา รักษ์บางแหลม (2559 : 173-174), กัญมาส ชูจีน (2559 : 84), ขนิษฐนิชา ทองสุข (2560 : 70-98), พระมหาสมบูรณ์ สุธรมโม (2560 : 11-12), รัตนา กาญจนพันธุ์ (2560 : 23-24), นิษวัน วรานูสาสน์ (2561 : 49), ดาวรรุวรรณ ถวิลการ (2561 : 9-10), ชีรังกูร วรบำรุงกุล (2562 : 811-830) และคุณลักษณะของครูที่ดีจากแนวคิดของ สุมน อมรวิวัฒน์ (2554 : 1), รัตนาดี โชติกพนิช (2556 : 61), สมหมาย ปวะบุตร (2558 : 126-132), พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) (2558 : 204), พระสุขุม สุขวฑฒโก (2559 : 47), เรื่องวิทย์ นนทภา (2559 : 152), วัลนิกา ฉลาทบาง (2559 : 125), ชีรังกูร วรบำรุงกุล (2560 : 34-60), เอมอร จันทนตรี (2560 : 240-242), จักษณา อธิรัตน์ปัญญา (2561) จากนั้นนำมาวิเคราะห์และปรับประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตัวแปรที่ 1

จรรยาบรรณของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 18 มี 6 ตัวแปร คือ

1. ความซื่อสัตย์
2. ความยุติธรรม
3. ความรับผิดชอบ
4. ความมีเมตตา
5. ความอดทน
6. ความสุภาพ

ตัวแปรที่ 2

คุณลักษณะของครูที่ดีสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 18 มี 5 ตัวแปร คือ

1. ความรู้
2. บุคลิกภาพที่ดี
3. ความอดทน
4. ความมีเมตตา
5. ความซื่อสัตย์

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

จรรยาบรรณของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะของครูที่ดี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี